

“Doğal Hukuk, Aynı Nakarat... (!)?”

Ahmet Ulvi Türkbağ ile Söyleşi*

O. Vahdet İşsevenler: *En genel ifadesiyle, hukukun kökenini adalet değerinin gerçekleşmesinde arayan görüşleri doğal hukuk başlığında topluyoruz. Herakleitos'tan Radbruch'a hem uzun bir tarihi kesiti hem de çok çeşitli iddiaları böylece aynı başlıkta ifade etmiş oluyoruz. Doğal hukuk akımının temel prensiplerini, böyle bir adlandırmanın işlevselliğini ve yerindeliğini, son olarak da akımın tarih içerisinde yaşadığı kopuşları diğer bir ifadeyle doğal hukukun dönüşümünü kısaca özetleyebilir misiniz?*

Ahmet Ulvi Türkbağ: Sizin de gayet güzel ifade ettiğiniz gibi çok uzun bir tarihsel sürece verilen tek bir addan söz ediyoruz! Bu mümkün mü? Yaklaşık iki bin beş yüz yıla tek bir ad verebilir misiniz? Pek mümkün görünmüyor hatta, bilimsel ya da felsefi bir yaklaşım da bu denli genelleme içeremez, içermemelidir de. Böyle bir dönemi tek bir adda toplamak için birçok özelliği yok saymak ya da en azından görmezden gelmek gerekir. Bu da yapılan genellemeyi değersiz ve anlamsız kılar.

Doğal hukukun durumu yukarıdakinden farklıdır(!), belki bir istisnadır ya da bir zorunluluktur. Neden? Çok net bir cevabı var: *İnsan, bir başkasının, yönetenin, iktidarın, gücü elinde bulunduranların onun davranışlarını düzenlemek, sahip olduğu tek hayatı nasıl yaşayacağını belirlemek için yaptığı kurallara uymak zorunda kaldığı andan itibaren doğal hukuk da doğmuştur.* Arkasında ne

---

* Prof. Dr., Galatasaray Üniversitesi, Hukuk Fakültesi. E-Posta: auturkbag@gsu.edu.tr

PASAJLAR

sosyal bilimler dergisi

HUKUK DÜŞÜNCEİ

01